CreArt

СРЕДБИ - СКОПЈЕ

„Социјално осигурување и оданочување на уметниците“

ENCOUNTERS SKOPJE

"Social insurance and taxation of artists"

13.07.2021

Сала на Град Скопје / City hall of Skopje

CreArt
NETWORK OF CITIES FOR ARTISTIC CREATION

Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union

City of Skopje

Artkomas · AVEIRO Câmara Municipal · CLERMONT FERRAND · COMUNE DI GENOVA · KATOWICE dla odmiany · Liverpool City Council · LUBLIN 2017 700th ANNIVERSARY OF THE CITY · Rouen · Ayuntamiento de Valladolid Fundación Municipal de Cultura · HRVATSKO DRUŠTVO LIKOVNIH UMJETNIKA

Вовед

Уметниците претставуваат значен дел во развојот на културата на едно општество. Но, нивниот статус во општеството ги вбројува во ранлива категорија која нема фиксен приход, бидејќи нивните професионални активности не се континуирани. Во даночниот систем на Република Северна Македонија, уметниците се обврзници за плаќање на придонеси за задолжително социјално осигурување и персоналниот данок.

Меѓународната Конференција-Средби ***„Социјално осигурување и оданочување на уметници“*** обработува многу актуелна тема која ги засега уметниците ширум Европа, но при тоа, фокусирајќи се на состојбите со кои се соочуваат уметниците и професионалците во културата во Република Македонија. Од 2010 година на оваа тема, активно се разговара и се бараат најсоодветни решенија на различни форуми во рамките на Европската експертска мрежа за култура (EENC) формирана на иницијатива на генералниот Директорат за Едукација и Култура на Европската Комисија,(Directorate-General for Education and Culture of the European Commission (DG EAC). Целта на дискусиите е да се придонесе кон развиток на културните политики во Европа и нивните импликации на национално, регионално и европско ниво.

Преку излагањата на средбите, на одделните тематски експертизи на учесниците од специјализирани институции во Република С. Македонија, ќе биде направен обид да биде идентификувана природата на пречките со кои се соочуваат на различни нивоа индивидуалните артисти и културните професионалци, наспроти културните организации, како и да се детектираат најчестите проблеми и дефинираат практичните солуции за нивно решение.

Дискусиите на средбите во Скопје, би можеле да придонесат кон олеснување на размената на информации и добрите практики со учесниците од партнерските градови какао излагачи, со цел да се намалат пречките поврзани со мобилноста на уметниците, која е исклучително важна за нивната професионална кариера и нивното активно партиципирање на европската и светската артистичка сцена. Уметниците најчесто работејќи во својата земја, но често и вон нејзините граници, се соочуваат со проблеми од социјален карактер (недостаток на здравствено и пензиско осигурување), бидејќи во исто време комбинираат различни работни статуси (вработени/ самовработени/ хонорарни) најчесто базирани врз мобилни и многу непредвидливи шеми за кариера. Специфичните потреби на уметниците изискуваат најчесто ревизија на законите или пак соодветно воспоставување на конкретни постапки поврзани со системот на оданочување на артистичкиот производ, но истовремено го актуелизираат и прашањето на односот кон авторските права. Токму затоа, КреАрт средбите ќе отворат уште една можност за укажување на важноста и неопходноста од регулирањето на системот за социјална и даночна политика во областа на уметноста во Република Северна Македонија и неговото усогласување со европските законски регулативи.

Целта на овој семинар е да се осврнеме на веќе постоечката даночна политика, да се разменат ставови за најавената промена во даночниот систем и како сето тоа влијае и би влијаело на уметниците во Република С.Македонија.

Адријана Божиноска

КреАрт Координатор Град Скопје

Introduction

Artists are an important part of the development of a society's culture. However, their status in the society puts them in a vulnerable category that does not have a fixed income, because their professional activities are not continuous. In the tax system of the Republic of North Macedonia, artists are taxpayers for payment of compulsory social security contributions and personal income tax.

The International Conference-Encounters **“*Social insurance and Taxation of Artists*”** deals with a very current topic that concerns artists across Europe, and also it focuses on the conditions faced by artists and professionals in the culture of the Republic of Macedonia. Since 2010 the most appropriate solutions have been discussed on this topic in various forums within the European Expert Network on Culture (EENC) established by the initiative of the Directorate – General for Education and Culture of the European Commission (DG EAC). The aim of the discussions is to contribute to the development of cultural policies in Europe and their implications at the national, regional and European level. Through the seminars' presentations, the separate thematic expertise of the participants from specialized institutions in the Republic of North Macedonia, an attempt will be made to identify the nature of the obstacles faced at different levels by individual artists and cultural professionals, as opposed to cultural organizations, as well as to detect the most frequent problems and define the practical solutions for their resolution.

Discussions at the Encounters in Skopje will contribute to facilitating the exchange of information and good practices with participants from partner cities as exhibitors, in order to reduce the obstacles related to the mobility of artists, which is extremely important for their professional career and their active participation in the European and world artistic scene. Artists often work in their own country, and often beyond its borders, and they face with problems of social character (lack of health and pension insurance), because they combine different working statuses (employed / self-employed / freelance) at the same time and they are often based on mobile and many unpredictable career schemes. The specific needs of artists require frequent revision of the laws or proper establishment of specific procedures related to the system of taxation of the artistic product, but at the same time they actualize the issue of the relationship to copyright. Therefore, CreArt encounters will open another opportunity to emphasize the importance and necessity of regulating the system for social and tax policy in the field of art in the Republic of North Macedonia and its alignment with the European legal regulation.

Adrijana Bozhinoska
CreArt Coordinator-City of Skopje

Ивана Васева

Кураторка и истражувачка и програмска директорка на организацијата „Факултет за работи што не се учат (ФР~У)“ и АКТО Фестивалот за современи уметности. Досега курирала многу изложби и програми во земјава и во странство и била уредник на повеќе публикации. За проектот „Оваа зграда зборува (на)вистина“, кој ја претставуваше Северна Македонија на Прашкотоквадриенале за перформанс, дизајн и простор во 2019 година, ја доби престижната награда „Златна Трига“ за најдобра изложба (кураторка на проектот). Васева дипломирала на Факултетот за историја на уметноста во Скопје, а специјализирала кураторство на Кураторската програма на DeAppelartscentre во Амстердам.

IvanaVaseva is a curator, researcherand a programdirectoroftheorganization “Facultyofthingsthatcan’tbelearned (FR~U)” andof AKTO Festivalforcontemporaryarts. Shehascuratedseveralexhibitionsandprogramsbothinthecountryandabroadandeditedseveralpublications.

Fortheproject “Thisbuildingtalkstruly” whichrepresentedNorthMacedoniaatPragueQuadrennialofperformancedesignandspace 2019, shewontheprestigiousGoldenTrigaforbestexposition (curatoroftheproject). VasevahasgraduatedfromtheFacultyofHistoryofArtinSkopje, andhasspecializedincuratingat DeAppelArtsCentreinAmsterdam.

Виолета Качакова

Културен работник, истражувач и продуцент. Магистер по културна политика и менаџмент во култура (Универзитет на уметностите во Белград, катедра на УНЕСКО по културна политика и менаџмент во култура). Програмска менаџерка на Скопје 2028 кандидат за Европска престолнина на културата. 15 години работи како проектен менаџер и уредник на програмиво здружението на граѓаниЛокомотива-Центар за нови иницијативи во уметноста и културата (2006/2020). Таа е еден од ко-основачите на Кино Култура-проектен простор за современи изведувачки уметности и современа култура (2015/2020). Од 2012 таа е програмски соработник на дискографската куќа ПМГ Рекордингс. Таа беше уредник и водител на неделна емисија на независното музичко радио Канал 103 (2006/2019).

Violeta Kachakova

Cultural worker, researcher and producer. MA in Cultural Policy and Management (University of Arts in Belgrade, UNESCO Chair in Cultural Policy and Management). Programme manager of SKOPJE 2028 Candidate for European Capital of Culture. For 15 years she was working as project manager and curatorintheNGO LokomotivaCentre for New Initiatives in Arts and Culture (2006/2020) and was one of the co-founders of Kino Kulturaproject space for contemporary performing arts and contemporary culture (2015/2020). Since, 2012 she is a programme collaborator in the record label PMG Recordings. She hosted a weekly radio show (2006/2019) at the independent radioKanal 103.

Работничките правата на културните работници и самостојните уметници во Северна Македонија

Позицијата на самостојните уметници и културни работници во Северна Македонија е ранлива и несигурна, и недостасуваат правни механизми за заштита на нивните работнички права. Поддршката дадена од Министерството за култура опфаќа месечни бенефиции во покривањето на придонесите за плата и персонален данок за регистрираните самостојните уметници и често скромна проектна поддршка за независниот сектор. Покрај тоа, бенефициите се достапни само за одредени уметнички професии,а ги користат помалку од 150 уметници. Врз основа на нашето професионално искуство и работата како надворешни соработници на Министерството за култура направилникот за доделување на месечни бенефиции и новиот Закон за култура, веруваме дека трајниот систем на летаргија во културната политика во земјата ќе се подобри сојакнење на позицијата на самостојните уметници и културни работници и независниот сектор. Ова бара развој на напредни политики за поддршка развиени врз основа на понатамошно длабинско истражување на секторот, кој треба да биде вклучен во процесот на донесување одлуки**.**

The working rights of freelance artists and cultural workers in North Macedonia

The position of freelance artists and cultural workers in North Macedonia is vulnerable and precarious, and we lack legal mechanisms for the protection of their working rights. The support given by the Ministry of Culture comprises monthly benefits in covering salary contributions with a personal income taxt otheregistered freelance artists and usually modest project-based supportt othe independent sector. More over, the benefits are accessible only for certain art professions and used by lesst han 150 artists. Based on our professional experience and the work as external collaborators of the Ministry of Culture on the protocol forwarding monthly benefits and the new Law on Culture, we believe that theen during system of lethargy inthecultural policy in the country will be improved when the position of freelance artists and cultural workers and the independent sector is strengthened. This asks for advanced policy measures developed on the basis of furtherin-depth research of the sector, which needs to be involved in the decision-makin gprocess.

Проф . д-р Треновски Борче

(23.07.1981, Скопје)

ТРЕНОВСКИ БОРЧЕ е роден во Берово на 23 јули 1981 година.

Дипломирал со пофалба на Економскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје (2004 год.), заврши постдипломски студии од областа на Монетарната економија, а во септември 2013 година ги завршил докторски студии со докторска дисертација на тема - „Клучните макроекономски политики во услови на современата економска криза“. По дипломирањето (2004 - 2006 година) Треновски кратко работи како аналитичар во Народната банка на Република Северна Македонија, додека од јуни 2006 година работи на Економскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје.

Г-дин **Треновски** во моментот работи како вонреден професор на Катедрата за економија на Економскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Автор *е на 4 книги од областа на економијата и економската политика, објавил повеќе од 100 публикации (индексирани научни трудови, трудови за политики, истражувачки монографии итн.) и има силна академска и истражувачка видливост во земјата/регионот во последните години.*

Како експерт/аналитичар/истражувач, Треновски *учествувл во реализација на повеќе од 70 истражувачки/апликативни проекти во земјата и регионот,* поддржани од страна на различни организации - УСАИД, ЕУ, ОСИ, УНДП, ЕБРД, Светската банка, Швајцарската агенција за развој, ХЕЛВЕТАС, ЗФР, Центарот за економски анализи (ЦЕА), Аналитика итн.

Како предавач и обучувач Треновски реализирал повеќе од 60 обуки *за* кои има развиено специјализирани модули и успеал да стекне големо искуство во соработката со различни заинтересирани страни - јавна администрација, јавен менаџмент на локално и национално ниво, даночни инспектори, државни службеници, невладини организации, приватен сектор, академска заедница, членови на парламентот и други избрани службеници, општински советници, претставници на меѓународни организации итн.

Голем број од неговите анализи, истражувања, публикации и учества во проекти во последните години биле силно фокусирани на *реформите во економската политика,* координација на фискалната и монетарната политика, современите економски теории и политики, ефикасноста на управувањето со јавните финансии, монетарната политика и финансиските пазари, фискалната политика и оданочување, економија на развој, јавна политика, добро управување, монетарна и фискална транспарентност и отчетност, локални финансии и децентрализација итн.

Г-дин Треновски како резултат на својата работа и искуство е член на многубројни стручни тела/здруженија/реформски и советодавни работни групи/тела во земјава и регионот, има учествувано во бројни меѓународни истражувачки конференции и семинари организирани од меѓународни институции ММФ, Светската банка, Универзитет во Илиноис во Чикаго, Стејт департментот на САД итн. Понатаму, Треновски е исто така добитник на повеќе награди и признанија како најдобар истражувач и угледен економист - од Светската банка, Асоцијацијата на менаџери на Македонија, Народната банка на Република Северна Македонија, Универзитетот **Св.** Кирил и Методиј во Скопје итн.

Prof. Dr. Trenovski Borce

TRENOVSKI BORCE was born in Berovo on July 23, 1981.

He graduated with honors from the Faculty of Economics at the University "St. Cyril and Methodius University - Skopje (2004), completed postgraduate studies in the field of Monetary Economics, and in September 2013 completed his doctoral dissertation with the topic - "Key macroeconomic policies in the current economic crisis." After graduation (2004 - 2006) Trenovski worked briefly as an analyst at the National Bank of the Republic of Northern Macedonia, while since June 2006 he has been working at the Faculty of Economics at the University "Ss. Cyril and Methodius "- Skopje.

Mr. **Trenovski** currently works as an associate professor at the Department of Economics at the Faculty of Economics at the University "St. Cyril and Methodius "in Skopje. He is the author of 4 books in the field of economics and economic policy, has published more than 100 publications (indexed scientific papers, policy papers, research monographs, etc.) and has strong academic and research visibility in the country / region in recent years.

As an expert / analyst / researcher, Trenovski participated in the implementation of more than 70 research / application projects in the country and the region, supported by various organizations - USAID, EU, OSI, UNDP, EBRD, World Bank, Swiss Agency for Development, HELVETAS , ZFR, Center for Economic Analysis (CEA), Analytics, etc.

As a lecturer and trainer Trenovski realized more than 60 trainings for which he has developed specialized modules and managed to gain extensive experience in cooperation with various stakeholders - public administration, public management at local and national level, tax inspectors, civil servants, NGOs, private sector, academia, members of parliament and other elected officials, municipal councilors, representatives of international organizations, etc.

Many of his analyzes, researches, publications and project participations in recent years have been strongly focused on economic policy reforms, coordination of fiscal and monetary policy, modern economic theories and policies, efficiency of public financial management, monetary policy and financial markets. , fiscal policy and taxation, development economics, public policy, good governance, monetary and fiscal transparency and accountability, local finance and decentralization, etc.

As a result of his work and experience, Mr. Trenovski is a member of numerous professional bodies / associations / reform and advisory working groups / bodies in the country and the region, has participated in numerous international research conferences and seminars organized by international institutions IMF, World Bank, University of Illinois at Chicago, US State Department, etc. Furthermore, Trenovski has also won several awards and recognitions as the best researcher and respected economist - from the World Bank, the Association of Managers of Macedonia, the National Bank of the Republic of Northern Macedonia, Ss. Cyril and Methodius in Skopje, etc.

Ефикасноста на јавните финансии, даночната политика и социјалното осигурување на уметниците

Проф. д-рБорчеТреновски (УКИМ, ЕкономскиФакултет-Скопје)

Уметниците како и останатите граѓани и економски субјекти кога станува збор за јавните финансии се засегнати за неколку клучни аспекти – прво, ефиксноста на државата во трошењето на јавните ресурси и обезбедувањето на јавни добра и услуги; второ, даночната политика која во основа обезбедува најголем дел од јавните приходи и има значајно влијание на однесувањето на економските субјекти/*уметниците; социјалната сигурност на уметниците како исклучително важна, меѓутоа специфична категорија на граѓани со променливи приходи и ранливи на кризи (како што беше пандемијата од КОВИД -19). Во овој дел од семинарот фокусот на предавањaт*а ќе биде фокусиран на овие главни аспекти на јавните финансии: Најпрвин ќе ги елабориране главните аспекти од делувањето на државата во обезбедување јавни добра и услуги (зошто уметниците/граѓаните треба да ја мониторираат оваа улога на државата), понатаму колку е ефикасна државата кај нас во трошењето на јавните средства и како може да се влијае на тоа државата поефикасно да обезбедува добра/услуги од интерес на уметниците и граѓаните. Во вториот дел од предавањето фокусот ќе биде ставен на даноците (вклучувајќи го социјалното осигурување) и направените даночни реформи кои се од интерес за уметниците (пред се даночната политика со која сео пфатени уметниците –персонален данок на доход и ДДВ), кои делови ги засегаат и имаат најголемо влијание на работата на уметниците, дали е потребна промена во даночната политика и што би значело за уметниците доколку се имплементираат дел од најавените даночни реформи. Краток осврт исто така ќе биде направен и на потенцијалните ризици кои ги носат економските/здравствените кризи (како што претставува пандемијата на КОВИД -19) за економската и социјалната сигурност на уметниците, како и за потенцијални политики за овозможување на определена заштита/отпорност на оваа категорија граѓани во идни/потенцијални предизвици од ваков размер.

The effectiveness of public finances, tax policy and social security of artists

Artists as well as other citizens and economic entities when it comes to public finances are concerned with several key aspects - first, the efficiency of the state in spending public resources and the provision of public goods and services; second, the tax policy that basically provides most of the public revenue and has a significant impact on the behavior of economic entities / artists; the social security of artists as an extremely important, but specific category of citizens with variable incomes and vulnerable to crises (such as the COVID-19 pandemic). In this part of the seminar the focus of the lectures will be on these main aspects of public finances: We will first elaborate on the main aspects of the state action in providing public goods and services (why artists / citizens should monitor this role of the state), Furthermore, how efficient is the state in our country in spending public funds and how can it be influenced that the state more efficiently provides goods / services of interest to artists and citizens. In the second part of the lecture, the focus will be on taxes (including social security) and tax reforms that are of interest to artists (primarily the tax policy that covers artists - personal income tax and VAT), which parts are affected. and have the greatest impact on the work of artists, whether a change in tax policy is needed and what it would mean for artists if some of the announced tax reforms are implemented. A brief overview will also be made of the potential risks posed by economic / health crises (such as the KOVID-19 pandemic) to artists' economic and social security, as well as potential policies to provide some protection / resistance to this category of citizens in future / potential challenges of this scale.

Фотографија: Стефано Романо-Арт Чанел, 2020

Јане Чаловски

(1973, Скопје)

Јане Чаловски(Скопје, 1973) е еден од најзастапените македонски современи уметници на интернационалната сцена. Со меѓународна кариера која трае во последните 20 години, Чаловски има огромно и разновидно меѓународно искуство како уметник, ментор, кустос и објавен автор. Живеел, студирал и работел во Филаделфија и Бенингтон (САД), Токио и Китакијушу (Јапонија), Амстердам и Мастрихт (Холандија), како и во Стокхолм и Линкопинг (Шведска). Ко-основач е на Здружението за современа уметност и кураторски практики „Проектниот простор Прест ту Егит»и на ЈАДРО - Асоцијацијата на независната културна сцена и јавно се застапува за современи и прогресивни културни политики. Живее и работи во Скопје и светот.

Yane Calovski (Skopje, 1973) is one of the most prominent Macedonian contemporary artists on the international scene. With an international career that spans over the last 20 years, Calovski has a huge and diverse international experience as an artist, mentor, curator and published author. He has lived, studied and worked in Philadelphia and Bennington (USA), Tokyo and Kitakiyushu (Japan), Amsterdam and Maastricht (Netherlands), as well as in Stockholm and Linkoping (Sweden). He is a co-founder of the Association for Contemporary Art and Curatorial Practices “Press to Exit Project Space” and JADRO - Association of the Independent Cultural Scene in North Macedonia and publicly advocates for contemporary and progressive cultural policies. He lives and works in Skopje and around the world.

„Неколку мисли за позицијата на уметникот во македонската социо-економска и политички реалност (или прифаќање на фрлената ракавица)"

Нема ништо романтично во тоа да бидете неосигурани, недоволно платени, непризнаени, невидливи, во основа, отфрлени од системот. А сепак, тоа им се случува на многу уметници и културни работници во Македонија. КОВИД-19 дополнително ја разоткри грдата вистина за искривената прецепција за „благосостојбата на уметниците", а нивната социјална и финансиска несигурност видлива до коска. Но исто така, со години наназад уметниците се колебаат до крај да дигнат глас и дозволуваат да се исчрументализирани од политичкиот и општествен системот кои (барем декларативно) сакаат да го променат. Стандардната позиција некој друг да решава и да се грижи што е најдобро за нив, а тие некако да се држат понастрана од процесите на промислување на нови културни политики кои ги засегаат и на лично, но и на ниво на заедница, не е веќе во игра. Доколку сакаме нешто да се промени потребна е самосвест и повеќе лична храброст, инволвираност, и меѓусебна солидаризација. Процесите на застапување секогаш траат долго, често се тие се и грди и мачни, но без нив реална системска промена е невозможна.

"A few thoughts about the position of the artist in the Macedonian socio-economic and political reality (or acceptance of the thrown glove)"

There is nothing romantic about being uninsured, underpaid, unrecognized, invisible, basically rejected by the system. And yet, this happens to many artists and cultural workers in Macedonia. COVID-19 further exposed the ugly truth about the distorted perception of the "welfare of artists", and their social and financial insecurity visible to the bone. But also, for years, artists have been reluctant to raise their voices and demand better conditions to their social and economic status and have allowed themselves to be instrumentalized by the political and social system they (at least declaratively) want to change. The standard position of the artistic community was always to stay on the sidelines and let someone else decide and take care of what was best for them. However, staying away from the processes of thinking about new cultural policies that affect them both personally and at the community level is no longer an option. If we want to change something, we need self-awareness and more personal courage, involvement, and mutual solidarity. Advocacy processes always take a long time, they are often ugly and tedious, but without them a real systemic change is impossible.

Доротеј Нешовски

(1989, Скопје)

Доротеј Нешовски (1989, Скопје) е интердисциплинарен уметник кој се занимава со концептите за креативна спонтаност, ликовна артикулација, социјална инклузија, педагогија и апстрахирање на релацијата галерија-публика-уметник чии интереси вклучуваат партиципативни активности, методологиина мапирање и резонантност, вон иситуционално делување, истражувачки практики и детска едукација.

Од 2012 година тој е еден од основачите и член на уметничката група „SEE“ со која има реализирано повеќе проекти. Нешовски дипломирал на Факултетот за ликовни уметности во Скопје на отсекот за вајарство (2012 г.). Неговата книга „Уметноста не е тоа што сакате“, издание на Priaveteprint од Скопје, излезе од печат во 2017. Учествивал во многу групни изложби. Живее и работи во Скопје

Dorotej Neshovski (1989, Skopje) is an interdisciplinary artist who deals with the concepts of creative spontaneity, artistic articulation, social inclusion, pedagogy and abstraction of the gallery-audience-artist relationship whose interests include participatory activities, methodologies of mapping and mapping., research practices and children's education.

Since 2012 he is one of the founders and a member of the art group “SEE” with which he has realized several projects. Neshovski graduated from the Faculty of Fine Arts in Skopje at the Department of Sculpture (2012). His book “Art is not what you want”, published by Priaveteprint from Skopje, was published in 2017. He has participated in many group exhibitions. He lives and works in Skopje.

Релевантни прашалници поврзани со социјалното осигурување и социјалната заштита кај културните работници

Борбата со економскиот раст кај уметниците треба да се развие една стратегија на откупи и порачки од уметничката продукција од истуционалниот и приватнипот сектор, побарувачка за дела и поголема ангажираност и креативни политики и содржини.

*Добивање на месечни грантови или плати или месечен додаток ако приходот ми е под минимална плата.

*Или ако е даночен обврсник да има можност на годишно ниво тие средства да ги користи како повратни за разни цели од културно социјален карактер, летувања..

Чести проблеми: недостапност до информации кај уметниците, истражувања и прашалници за нивниот сататус од социјален карактер, економски, здравствен, недостаток на простор за работа.

*Прашалници за проблемите со кои се соочуваат уметниците и културните работници.

* Хонорарното учество (работа) треба да се смета за бројот работни часови денови за социјална заштита и пензиско осигурување на правата за пензијата

Relevant questionnaires related to social security and social protection for cultural workers

The struggle with the economic growth of the artists should develop a strategy of purchases and orders from the art production from the local and private sector, demand for works and greater engagement and creative policies and contents.

* Receiving monthly grants or salaries or a monthly allowance if my income is below the minimum wage.

* Or if he is a taxpayer to have the opportunity on an annual basis to use those funds as refunds for various purposes of cultural and social character, vacations ..

Common problems: inaccessibility of information to artists, research and questionnaires about their social status, economic, health, lack of space for work.

* Questionnaires about the problems faced by artists and cultural workers.

* Part-time work (work) should be considered as the number of working hours days for social protection and pension insurance of pension rights.

Жан-Габриел ГУЈАНТ

(Град Руен, Франција)

Раководител на одделот за културен развој
Координација на меѓународната културна акција
Одделение за култура, млади и асоцијативен живот

Презентација на социјалните политики во Руан, Франција

Од 1 јануари 2020 година Неодамнешната реформа модифицираше некои аспекти во врска со социјалното осигурување и даночните декларации со цел да се олесни собирањето на социјалните придонеси на уметниците.

Процесот е многу едноставен и може да се направи преку Интернет од самиот уметник или од работодавачот.

Дури и ако неодамнешната статија во дневниот весник „Ле Монд“ ни покажа дека оваа дигитална алатка не е олеснувачка како што треба.

Ситуацијата на уметникот во Руен и воопшто во Франција е јасна денес и новиот процес е усвоен. Нашата улога е да ги соработуваме и да ги олеснуваме нивните дела објаснувајќи им го начинот на кој можат да сторат, тоа беше особено интензивно во текот на последните две години како резултат на пандемијата.

Jean-Gabriel GUYANT

Head of the Cultural Development Department

Coordination of international cultural action

Department of Culture, Youth and Associative Life

City of Rouen, France

Presentation of social policies in Rouen, France

Since January 1st 2020 A recent reform has modified some aspects concerning social security and tax declarations in order to facilitate the collecting of the artist social contributions.

The action is very simple and it can be done online by the artist himself/herself or by the employer. Even if a recent article in the daily Newspaper «Le Monde» showed us that this digital tool was not as facilitating as it should be.

The situation of the artist in Rouen and in France in general is clear today and the new process is adopted. Our role is to accompagny them and facilitate their works explaining them the way to do. it has been particularly intense during these past two years due to the pandemic.

Нела Глигоровиќ

(1983, Подгорица)

Студиите по историја на уметност ги заврши на Филозофскиот Факултет во Белград. Преку соработка со невладиниот сектор, таа е активна на полето на независната културна сцена. Нејзините претходни проекти опфаќаа мапирање на женски претстави во црногорската историја на уметност од 20 век, теоретска работа со студентки по уметност преку Жартвизам и соработка преку Пост деус со уметнички од регионот. Другите авторски концепти на мултидисциплинарни проекти што ја рефлектираат современата уметничка сцена, се занимаваат со социо-идеолошките стратегии на времето во кое живееме. Како независен куратор, таа се занимава со сегменти од неоавангардната сцена од втората половина на 20 век , конкретно наследството на југословенската концептуална уметност. Додека покриваше различни позиции во рамките на административното тело, таа имаше можност да стекне корисно и значително искуство и вештини.

Nela Gligorović(1983, Podgorica)

She completed her art history studies at the Faculty of Philosophy in Belgrade. Through cooperation with the non-governmental sector, she is active in the field of the independent cultural scene. Her previous projects covered the mapping of women's performances in the Montenegrin art history of the 20th century, theoretical work with female students of art through Žartvizam, and cooperation through *Post deus* with female artists of the region. Other authorial concepts of multidisciplinary projects reflecting the contemporary art scene deal with the socio-ideological strategies of the time we live in. As an independent curator, she deals with segments of the neo-avant-garde scene of the second half of the 20th century, specifically the heritage of Yugoslav conceptual art. While covering different positions within the administrative body, she has had the opportunity to gain useful and considerable experience and skills.

Културните политики на независната сцена во Црна Гора

Од позиција на независен куратор за националната културна политика и доминантните модели на финансирање во културата, за постсоцијалистичките културни модели и улогата на државниот буџет во финансирањето на културата (предности и недостатоци). За градење на правна рамка што го стимулира развојот на уметничката сцена, за целите и приоритетите на програмата за културен развој и позицијата на уметниците. За статусот на независен уметник, социјалното осигурување и моделите / механизмите за развој или подобрување на позицијата на уметниците.

Cultural policies on the independent scene in Montenegro

From the position of an independent curator on national cultural policy and dominant financing models in culture, on post-socialist cultural models and the role of state budget in the financing of culture (advantages and disadvantages). On building the legal framework that stimulates the development of the art scene, on the goals and priorities of the cultural development program and the position of artists. On the status of an independent artist, social security and models/mechanisms of development or improvement of the position of artists.

Славен Косановиќ Лунар

(Хрватска)

Славен Косановиќ, попознат како **Лунар**, е хрватски графички и уличен уметник, филозоф и интердисциплинарна личност; доаѓајќи и во музиката и во уметноста како дете, Лунар влезе во кариерата како уметник во 1989 година кога првпат зеде конзерва за спреј. Триесет години подоцна, тој е единствен жив сведок и учесник во еволуцијата на графити оттогаш како субкултура и форма на уметност, како и трансформации на графити, хип хоп и субкултури на електронска музика во поддршката на едни со други кон нивната моментална мејнстрим популарност.

Месечината отсекогаш била поттикнувана од љубопитност, откритие и креативност. Околу времето, сфати дека веројатно не може да успее како палеонтолог или природно-научник, а Дејвид Атенборо - неговиот детски сон - Лунар исто така беше фасциниран од графити, хип хоп култура и откривање и собирање на секоја можна форма на музика што можеше да ги најде. Влегувањето во светот на графитите беше начин Лунар да ја тврди другата, ненаучна страна, на неговиот идентитет како интердисциплинарен уметник, да му даде смисла на светот и да најде место во него. Како што започна да слика и да ја воспоставува својата мрежа низ Хрватска, тој беше инспириран од сликари и музичари од други градови и земји кои ги градеа своите животи во потрага по најидеалистичките соништа; до почетокот на 1990-тите, Лунар сликаше со нив и пријателите низ цела Европа, притоа нудејќи им умешно знаење за тоа каде и како да сликаат во Хрватска и местата за престој кога другите ќе дојдат во Источна Европа.

Лунар ги опишува уличните мачки како самоуверени, дрски, независни и симболични за улиците; својата прва уметничка инспирација ја повлече и од неговата мачка, Јinинкс. Неговата уметничка кариера, главно изградена околу континуираното обновување на неговиот карактер „Касо“, исто така наликуваше на онаа на улична мачка: цртање сопствен пат, правење свои правила и постојано поместување на границите на креативноста. Така, до средината на 1990-тите, во обид да ги прошири графитите и номадизмот и да ги надмине границите на сопствената креативност, Лунар влезе во кариера во графички дизајн (продолжувајќи со графити); неодамна, тој исто така започна да води своја национална радио емисија на национално ниво во Загреб и диџејство, и како начин за споделување на неговата страст и возбуда за хип хоп и електронска музика што отсекогаш го инспирирале и го поттикнувале како уметник.

Постојаното барање на Лунар да открие и да научи од искуството, перспективите и креативните методологии на другите луѓе го натерало да создава уметност на секој континент и да биде вклучен во глобалните публикации за графити, вклучувајќи ги и уметностите на улиците на графитите од 5 континенти, 100 европски графити , World Piecebook, Street art & Graffiti Europe, Street Art Graffiti Guide Paris, Graffiti Planet, Style is a Message, Painted Walls Havana, Munich Walls, Street Art Amsterdam, Street Art Zagreb, 400ml, The Book of Tags, and Cinco - 5 години Calle Libre. Надвор од светот на графитите, работата и способноста на Лунар самостојно да ја претвори креативноста во успешна кариера му донесоа одлики во Плејбој, Форбс, Бекспин, Диџеј Мег, Стилфајл, Графотизам, Xplicit Grafx, Бомбар, Урбан корен и Код Ред и покани за говор на TEDx Загреб 2015 и CreArt средба 2019 во Авеиро, Португалија.

Slaven Kosanovic, better known as **Lunar**, is a Croatian graphic and street artist, philosopher and interdisciplinary person; coming to both music and art as a child, Lunar entered what would become a career as an artist in 1989 when he first picked up a spray paint can. Thirty years later, he is a unique living witness and participant in graffiti's evolution since then as both a subculture and an art form, and the transformations of graffiti, hip hop, and electronic music subcultures in supporting one another towards their current mainstream popularity.

Lunar has always been pushed by curiosity, discovery, and creativity. Around the time he realized he probably couldn't make it as a paleontologist or natural scientist, a la David Attenborough -- his childhood dream -- Lunar was also fascinated by graffiti, hip hop culture, and discovering and collecting every possible form of music that he could find. Entering the world of graffiti was a way for Lunar to assert the other, non-scientific side, of his identity as an interdisciplinary artist, to make sense of the world and find a place in it. As he began painting and establishing his network throughout Croatia, he was inspired by painters and musicians from other cities and countries who were building their lives in pursuit of the most idealistic dreams; by the early 1990's Lunar was painting with them and friends throughout Europe, while offering them insider knowledge of where and how to paint in Croatia, and places to stay when others came to Eastern Europe.

Lunar describes street cats as confident, cheeky, independent, and symbolic of the streets; he also pulled his first artistic inspiration from his cat, Jinx. His artistic career, built largely around continual reinvention of his Catso character, has also been much like that of a street cat: charting his own path, making his own rules, and constantly pushing his boundaries of creativity. Thus, by the mid-1990's, in seeking to expand beyond graffiti and nomadism, and to push the limits of his own creativity, Lunar entered a career in graphic design (while continuing graffiti); recently, he has also started hosting his own national-level radio show in Zagreb and DJing, both as a way of sharing his passion and excitement for hip hop and electronic music that has always inspired and propelled him as an artist.

Lunar's constant search to discover and learn from other peoples' experience, perspectives, and creative methodologies has led him to create art on every continent, and to be included in global graffiti publications including Graffiti world-Street art from 5 continents, 100 European graffiti writers,World Piecebook, Street art & Graffiti Europe, Street Art Graffiti Guide Paris, Graffiti Planet, Style is a Message, Painted Walls Havana, Munich Walls, Street Art Amsterdam, Street Art Zagreb, 400ml, The Book of Tags, and Cinco -- 5 Years of Calle Libre. Beyond the world of graffiti, Lunar's work and ability to independently turn creativity into a successful career have also earned him features in Playboy, Forbes, Backspin, DJ Mag, Stylefile, Graphotism, Xplicit Grafx, Bomber, Urban Roots, and Code Red, and invitations to speak at TEDx Zagreb 2015 and CreArt Encounter 2019 in Aveiro, Portugal.

„Од Загреб со Љубов“

Новата книга на Лунар „Од Загреб со Љубов“ е жестоко очекувана како една од првите истории напишани за графити како тајно, глобално, мултидисциплинарно уметничко движење во Источна Европа, кое исто така го мапира неговиот паралелен развој со рап и електронска музика, напишана одвнатре од еден од неговите први практичари. „Од Загреб со убов“ е лансиран во QRU во Амстердам, Холандија, во соработка со Уличниот Уметничкиот Музеј Амстердам, на 16 август 2019 година.

"From Zagreb with Love"

Lunar's new book "From Zagreb with Love" is hotly anticipated as one of the first histories written of graffiti as a clandestine, global, multidisciplinary art movement in Eastern Europe, which also maps its parallel development with rap and electronic music, written from the inside by one of its first practitioners. "From Zagreb with Love" will be launched at QRU in Amsterdam, the Netherlands, in collaboration with Street Art Museum Amsterdam, on 16 August 2019.

City of Skopje

Издавач: Град Скопје

Дизајн на каталог : Маја Манеска

Печат: Нордија ДООЕЛ Експорт Импорт

Реализација: Адријана Божиноска CreArt Координатор Град Скопје

Меѓународната конференција „Encouters" е финансиски поддржана од Град Скопје и
е дел од проектот CreArt-Network of Cities for Artistic Creation, поддржан од Европска Комисија
преку програмата „Creative Europe"

Publisher: City of Skopje

Catalog design: Maja Maneska

Stamp: Nordia DOOEL Export Import

Organization: Adrijana Bozinoska CreArt Coordinator City of Skopje

The international conference „Encouters" is financially supported by the City of Skopje and
is part of the CreArt-Network of Cities for Artistic Creation project, supported by the European Commission
through the program „Creative Europe"

CreArt
NETWORK OF CITIES FOR
ARTISTIC CREATION